

MODEL ESTANDARITZAT INTERDISCIPLINAR DE REVISIÓ DE LA MEDICACIÓ DE PCCs POLIMEDICATS CENTRADA EN LA PERSONA

CONSORCI SANITARI DE TERRASSA

Corporació
Parc Taulí

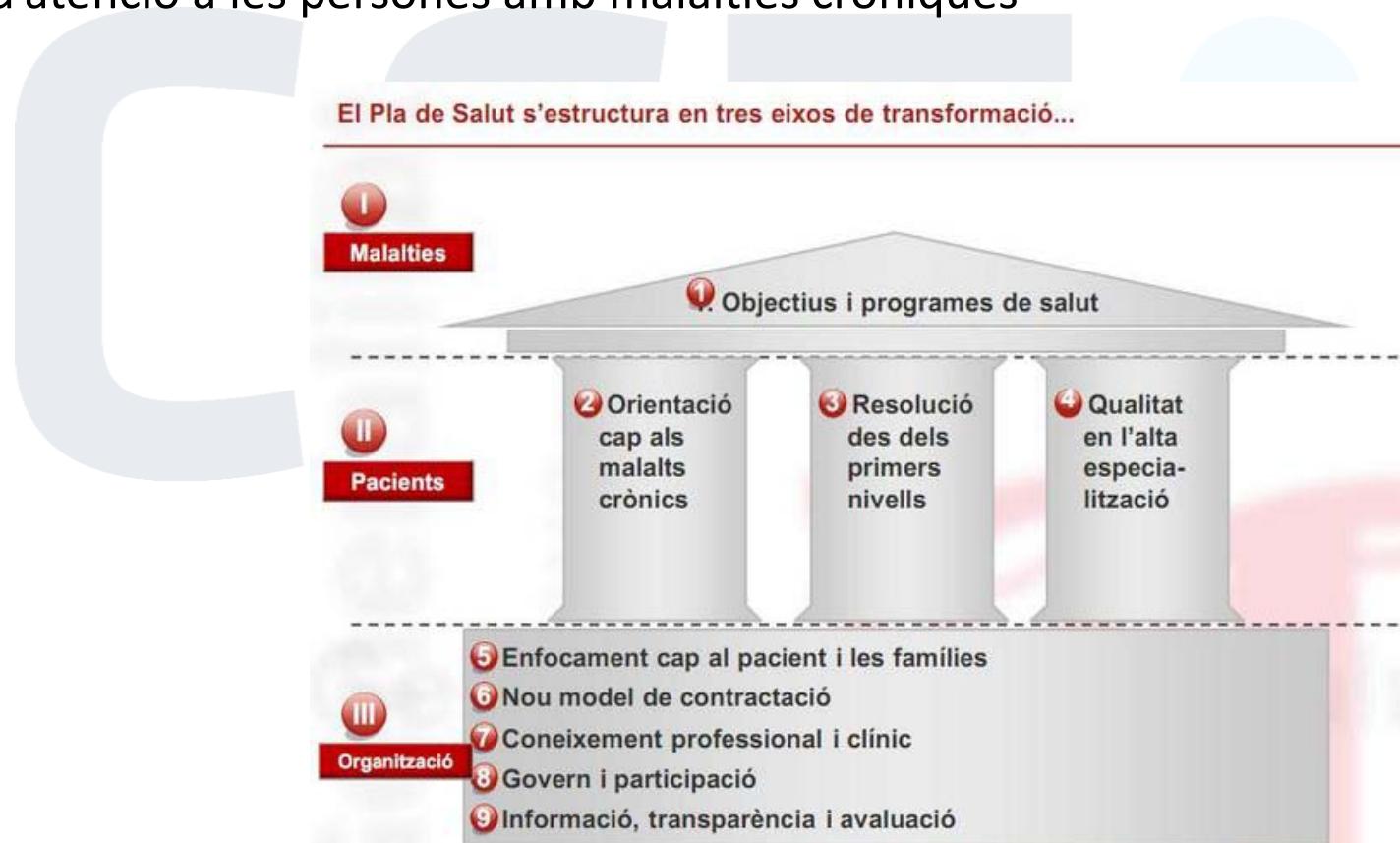

 Parc Sanitari
Pere Virgili

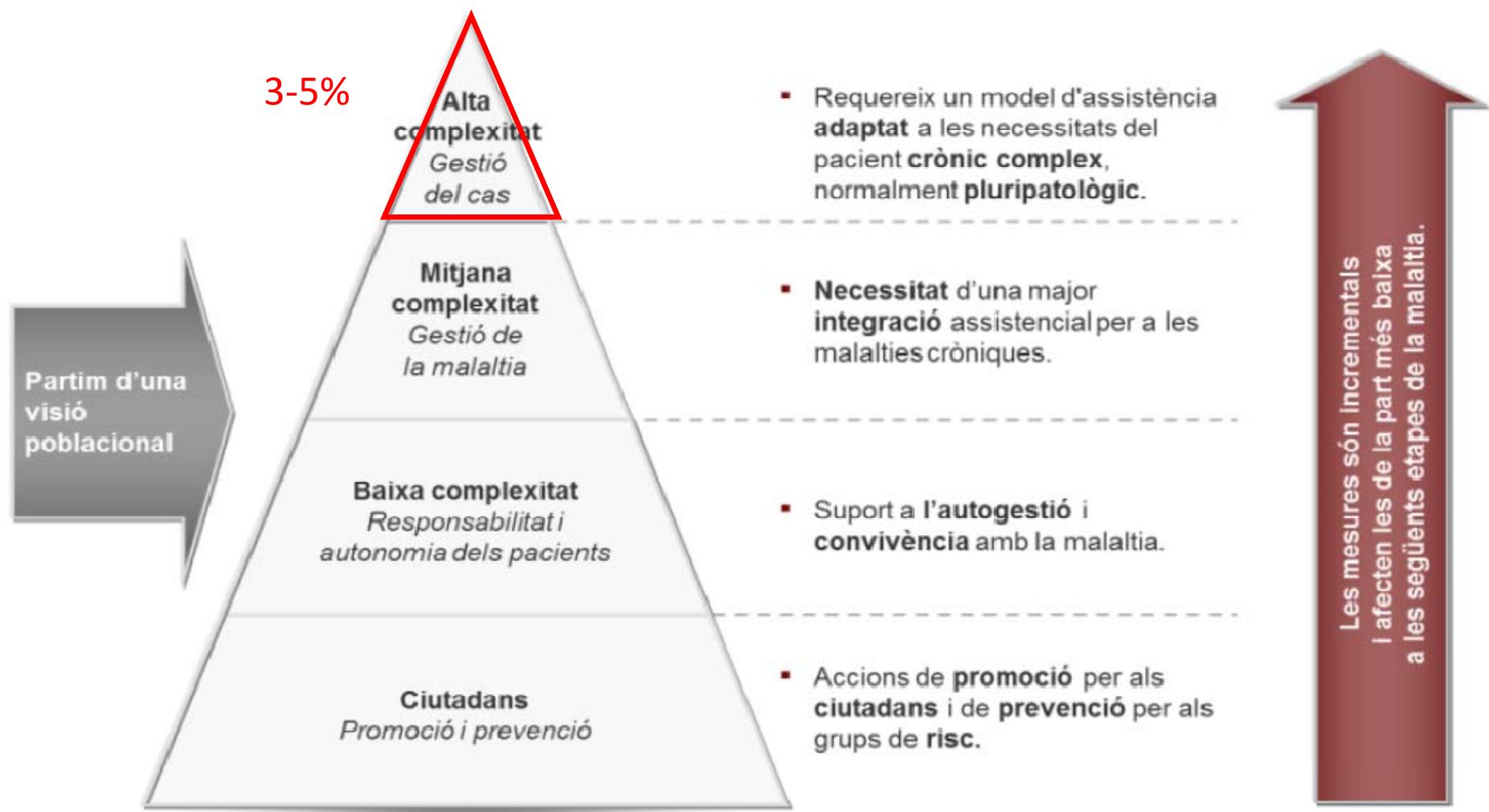
Dr. Jordi Acezat

Introducció

- Atenció a la cronicitat com a repte del sistema sanitari
- Model d'atenció a les persones amb malalties cròniques

Model Piramidal de Kaiser Permanent

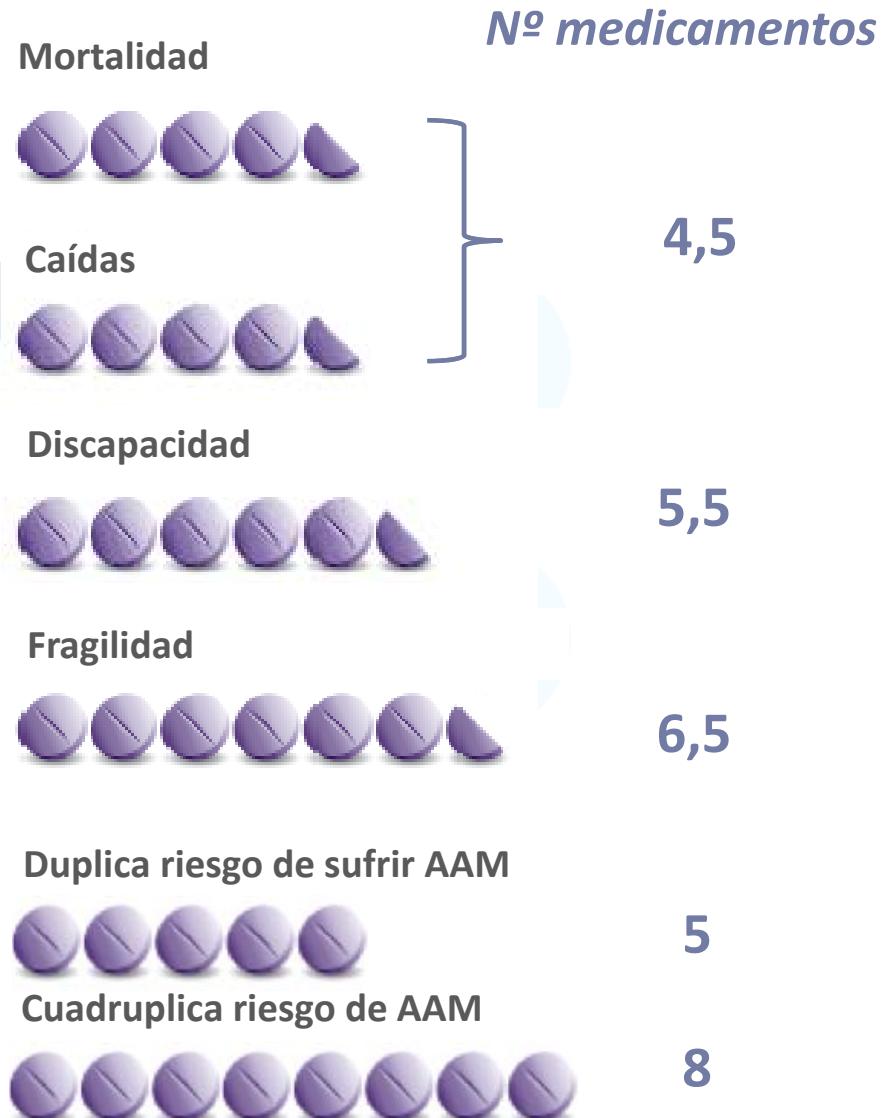
Adecuación a las Guías de la Práctica Clínica

Medicina basada en la evidencia? Polimedición adecuada?

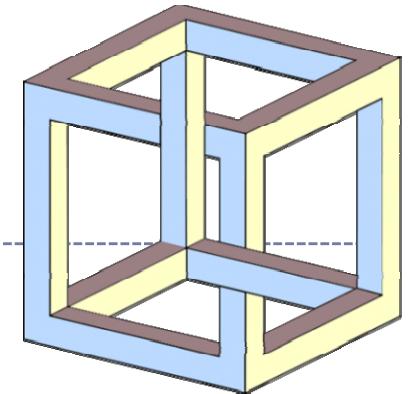
Mujer 79 años
HTA, DMII, EPOC
osteoporosis

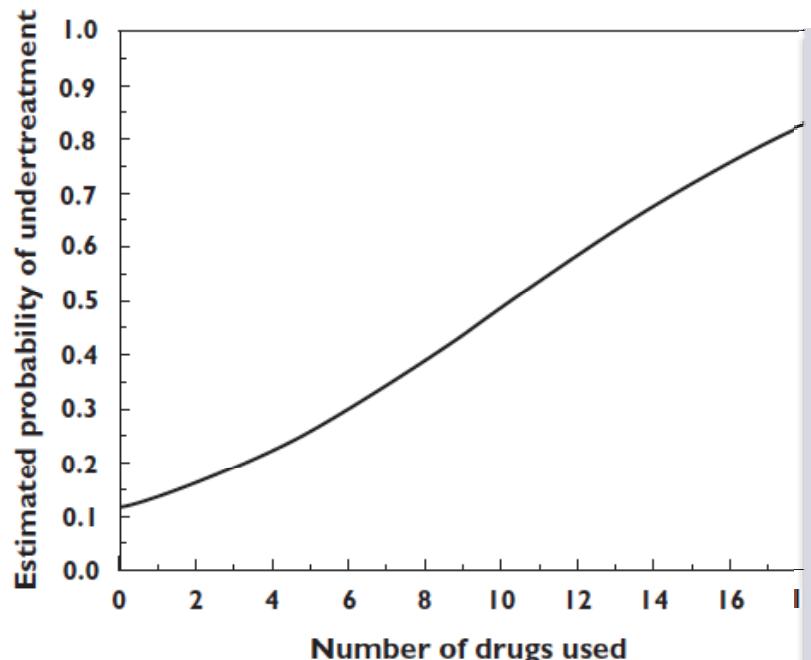
35-41% de ≥75a polimedicados ≥5medicamentos
10% ≥ 10 medicamentos

La paradoja de la polimedición y el infratratamiento

- ▶ 43% de los pacientes con ≥ 5 medicamentos presentaban infraprescripción
- ▶ 13,5% de infraprescripción en pacientes ≤ 5 medicamentos.
- ▶ La probabilidad de infratratamiento incrementaba con el nº de fármacos prescritos

Ejemplo Anticoagulación crónica en FA no valvular

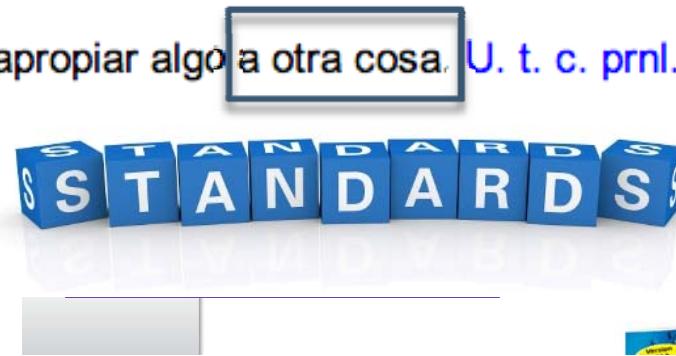
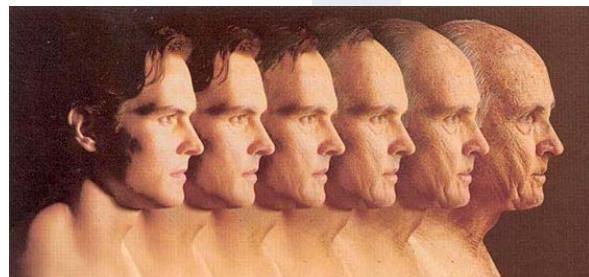
- ▶ MAYOR RIESGO DE EMBOLISMO SISTÉMICO EN ANCIANOS:
  - ▶ 50-59a: 1,5% de ictus atribuibles a FA
  - ▶ 80-89a: 23% de ictus atribuible a FA
- ▶ BAJA PRESCRIPCIÓN DE ANTICOAGULANTES EN ANCIANOS:
  - ▶ Sólo recibían ACOs el 17% de los pacientes > 75 años con FA-nv sin contraindicaciones.
  - ▶ Sólo el 12% de pacientes con FA-nv e ictus recurrentes recibían ACOs.

Adecuación de la medicación en el anciano

Conjugar **adecuar.**

(Del lat. *adaequāre*).

1. tr. Proporcionar, acomodar, apropiar algo a otra cosa. U. t. c. prnl.

Recommendations:

Specific recommendations are made for each of the functional categories detailed in Chapter 4. Functional

2. Tailoring medication including glucose-lowering therapies

We have adopted four (4) stages (A - D) within the end of life scenario these are colour coded in line with other nationally recognised stages of end of life care:

A - Blue "All" from diagnosis stable with year plus prognosis

B - Green "Benefits" DS1500 Unstable / Advanced Disease Months prognosis

C - Yellow "Continuing Care" Deteriorating Weeks prognosis

D - Red "Days" Final days / Terminal Care Days prognosis

Sub-category B: Dementia

Category 3: End of Life Care

DIABETES UK
CARE. CONNECT. CAMPAIGN.

trend^{UK}
www.trenduk.org

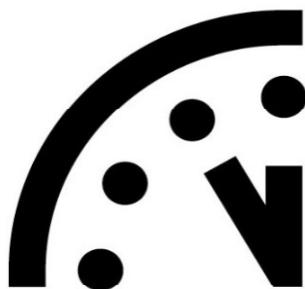
ABCD

idop

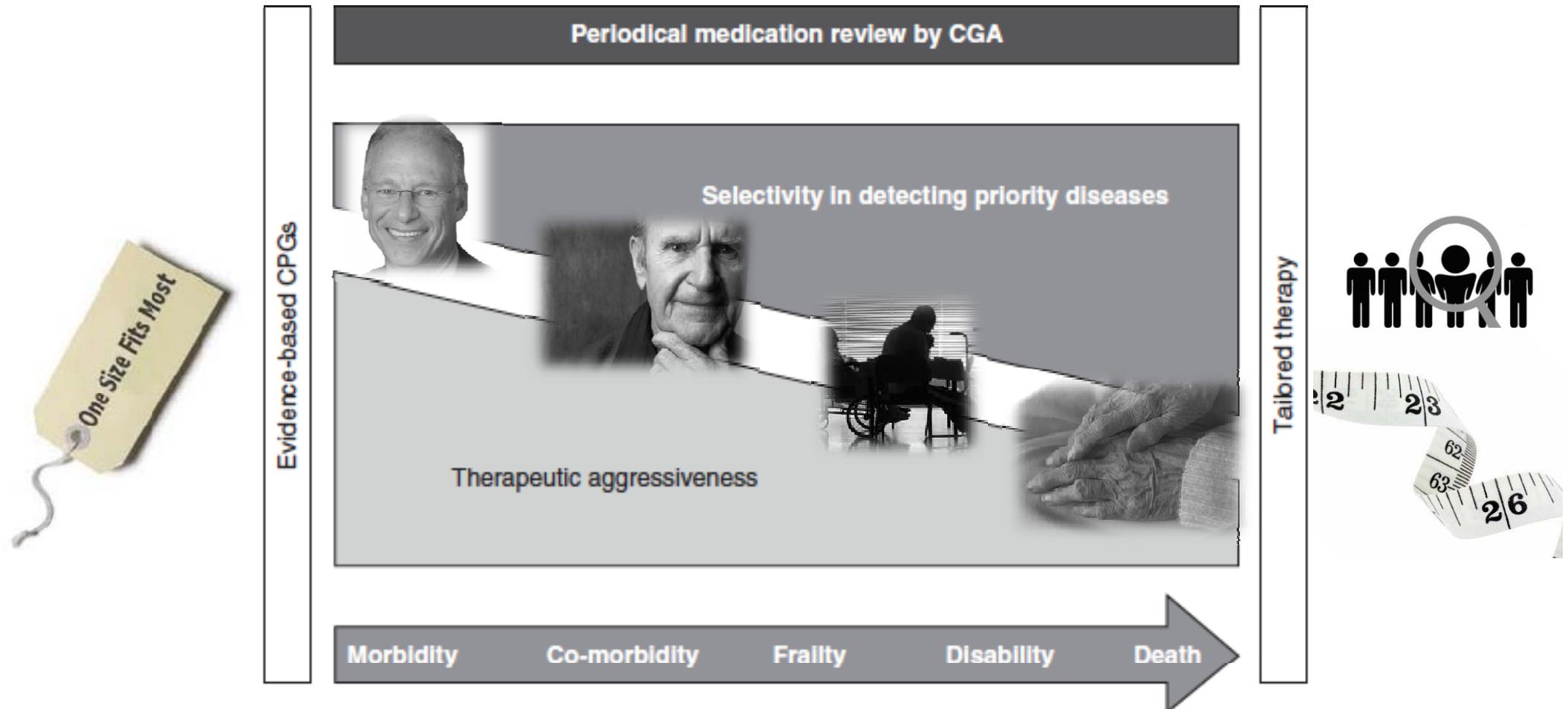
End of Life Diabetes Care: Full Strategy Document

Commissioned by Diabetes UK

Second Edition October 2013

Adecuación de la prescripción de medicamentos

Fig. 2. Appropriate prescription model for elderly patients proceeding along the path from morbidity to co-morbidity, frailty, disability and death. **CGA** =comprehensive geriatric assessment; **CPGs** =clinical practice guidelines.

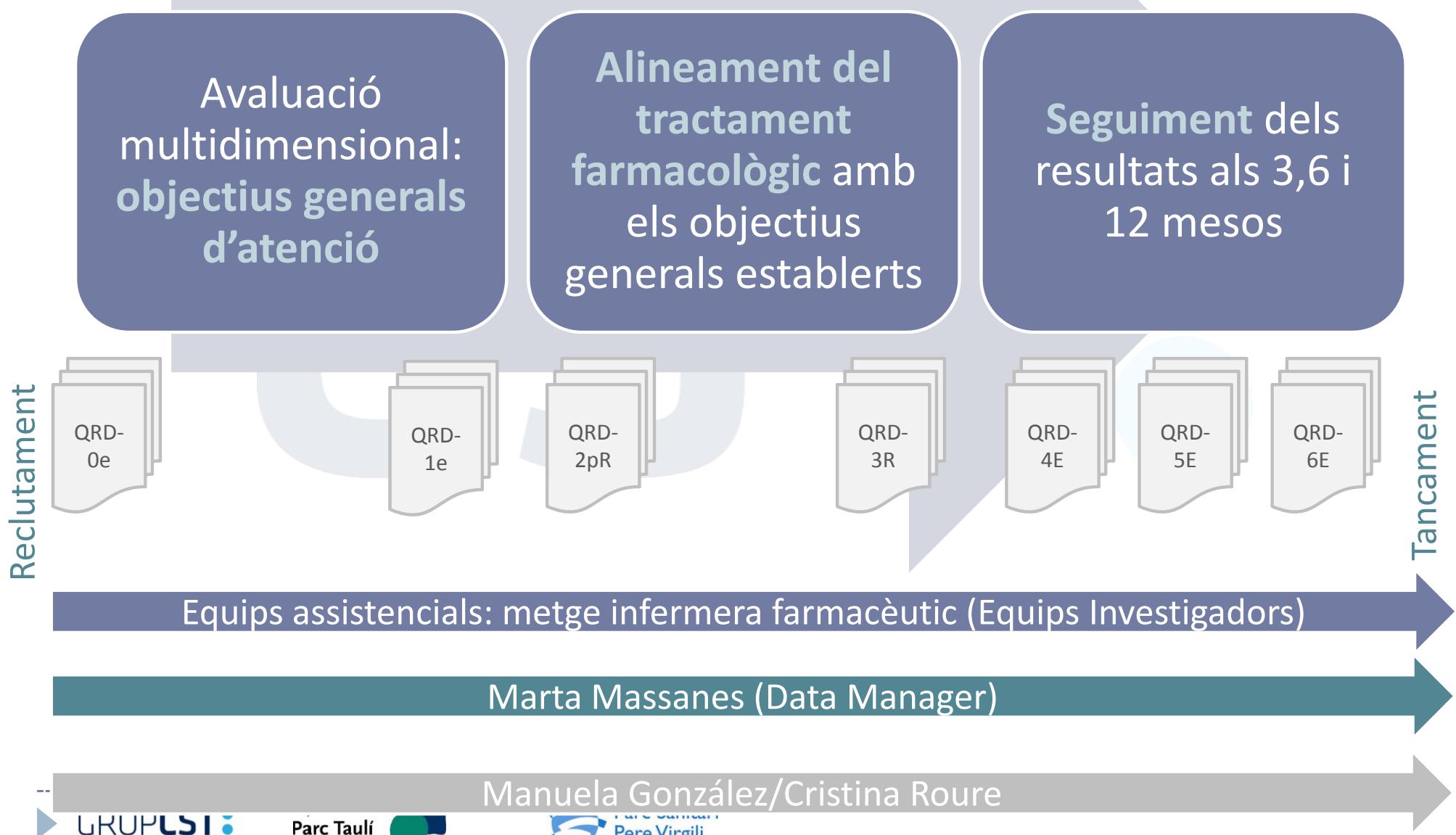
Investigadors: metges, infermeres, farmacèutics

Acezat Oliva, Jordi
Almendral, Javier
Aznar, Asun
Borrallo Almansa, Rosa Maria
Brunet Costa, Jordi
Calle, Alícia
Camañes, Gemma
Canals, Gemma
Cuadra Llopert, Leo
Gamarra , Silvia
Garcia Cardenas, Ana
Garcia Restoy, Enric
Giménez Pérez, Ester
Gómez Valent, Mònica
Gonzalez Navarro, Manuela
Gorgas, Queralt
Gubern, Silvia
Gutiérrez Jiménez, Consol
Fernandez Reboredo, Iria
Ferre Moreso, Pilar
Ferrer, Marina
Herranz, Susana
Jiménez Monzón, Conxi

López, Angels
Llonch Masriera, Mireia
Martí, Xavier
Martinez Gonzalvo, Gemma
Massanes, Marta
Mañé, Blanca
Ramirez, Rosa
Ramirez Gonzalez ,Rosa M^a
Pardo, Mª Victoria
Rivert Rufian, Susanna
Roca Andreu, Mariona
Rodriguez Cuadra, Susana
Rodriguez Gómez, Daniel
Rodriguez Martin, Teresa
Roure Nuez, Cristina
Solera, Carme
Torrente, Isabel
Ureña Tapia, Montserrat
Villace, Pablo
Villarino, Mª Antonia
Zelada Rodríguez, Marco Antonio

Estudi validació GRMPCC i «deprescribing»

Nuestra experiencia en PCC polimedicados

Proceso interdisciplinar de revisión de medicación en el CST

PRIORITZACIÓ D'OBJECTIUS GENERALS D'ATENCIÓ EN EL PACIENT <u>establerts per l'equip</u>		PRIORITATS I PREFERÈNCIES VALORS, ACTITUDES I APTITUDES DEL PACIENT RESPECTE A LA MEDICACIÓ			ESTIMACIÓ DE LA MAGNITUD DEL RISC D'EAM GENERAL EN EL PACIENT	
Prevenció de la malaltia	5	<i>Ordre de prioritats de Salut (què vol?)</i>	Punts 1-100	Ordre l'1 al 4	ADE Risc Score (suma dels punts)	
Millorar la funció/minimitzar impacte	3	Màxima supervivència	50	4	Polimediació	
Evitar o retardar complicacions	4	Màxima independència	70	3	≥ 5 medicaments (+2 punts)	
Control dels símptomes	1	Reduir o eliminar el dolor	90	1	≥ 8 medicaments (+4 punts)	+4
Protegir al pacient d'una nova agressió	2	Reduir o eliminar altres símptomes	80	2	Factors intrínsecos d'EAM	
			SI	NO	≥ 4 comorbiditats (+1 punt)	+1
PROBLEMES PRIORITARIS DEL PACIENT <u>segons l'equip</u>		Estimació de l'adherència voluntària (vol?)		X	insuficiència hepàtica (+1 punt)	
1. <i>Insuficiència cardíaca isquèmica HTA</i>		Estimació de l'adherència involuntària (pot?)	SI		insuficiència renal (+1 punt)	+ 1
2. <i>Dolor crònic</i>		Alguna percepció sobre utilitat/futilitat d'algún medicament?			EAM previ (+2 punts)	+ 2
3. <i>Deteriorament cognitiu</i>		SI/NO ..... <i>No vol prendre la furosemida</i>			Altres riscos	SI/NO
4. <i>Risc de caigudes</i>		Índex de Complexitat del règim terapèutic MRCI	31		Risc de caigudes	SI
5. <i>Risc cardiovascular</i>		<i>Pren 21 medicaments diferents</i>			Viu sol	NO
EXPECTATIVA DE VIDA (aproximada a criteri de l'equip)		SI	NO	Deteriorament cognitiu	SI	
Inferior a 6 mesos		Problemes amb la deglucació?		Trastorns psicològics / addiccions	NO	
Probablement inferior a 2 anys	X		X			
Entre 2 i 5 anys						
Superior a 5 anys						

Intervenció sobre el pacient

BALANÇ RISC, BENEFICI, ALINEAMENT AMB ELS OBJECTIUS PER CADA MEDICAMENT							
Medicament (respondre a les preguntes 16-31)	ALINEAMENT amb els objectius d'atenció i els problemes prioritaris	PERCEPCIÓ D'UTILITAT per part del pacient	Adherència	RISC	BENEFICI	ACTUACIÓ	PRIORITAT DEPRESCRIBING
	Molt, poc, gens	Elevada, moderada, escassa	Adherent/No Adherent	Molt elevat, elevat, moderat, baix	Molt elevat, elevat, moderat, baix	Mantenir, retirar, modificar, afegir	Alta, mitjana, baixa
Nº MEDICAMENTS A RETIRAR							
Nº MEDICAMENTS A MODIFICAR POSOLOGIA/PRESENTACIÓ							
Nº MEDICAMENTS A AFEGIR							
Nº MEDICAMENTS NO MODIFICATS							
TOTAL MEDICAMENTS A ABANS DE LA REVISIÓ							
TOTAL MEDICAMENTS A MANTENER DESPRÉS DE LA REVISIÓ							

Intervenció sobre el pacient

- Avaluació multidimensional patient
- Equip metge/infermera

1. Objectius generals d'atenció

2. Actituds i aptituds patient pel que fa al tractament farmacològic

4. Pla de revisió i cronograma de'implantació i seguiment dels canvis

3. Proposta de revisió tipus III

- Priorització i planificació dels canvis amb el patient/cuidador
- Tot l'equip

- Revisió tipus II «Brown bag review»
- Infermera/metge/farmacèutic

- Medicaments a modificar, retirar, afegir
- Farmacèutic

Establir la càrrega terapèutica que el pacient és capaç de gestionar

We need minimally disruptive medicine

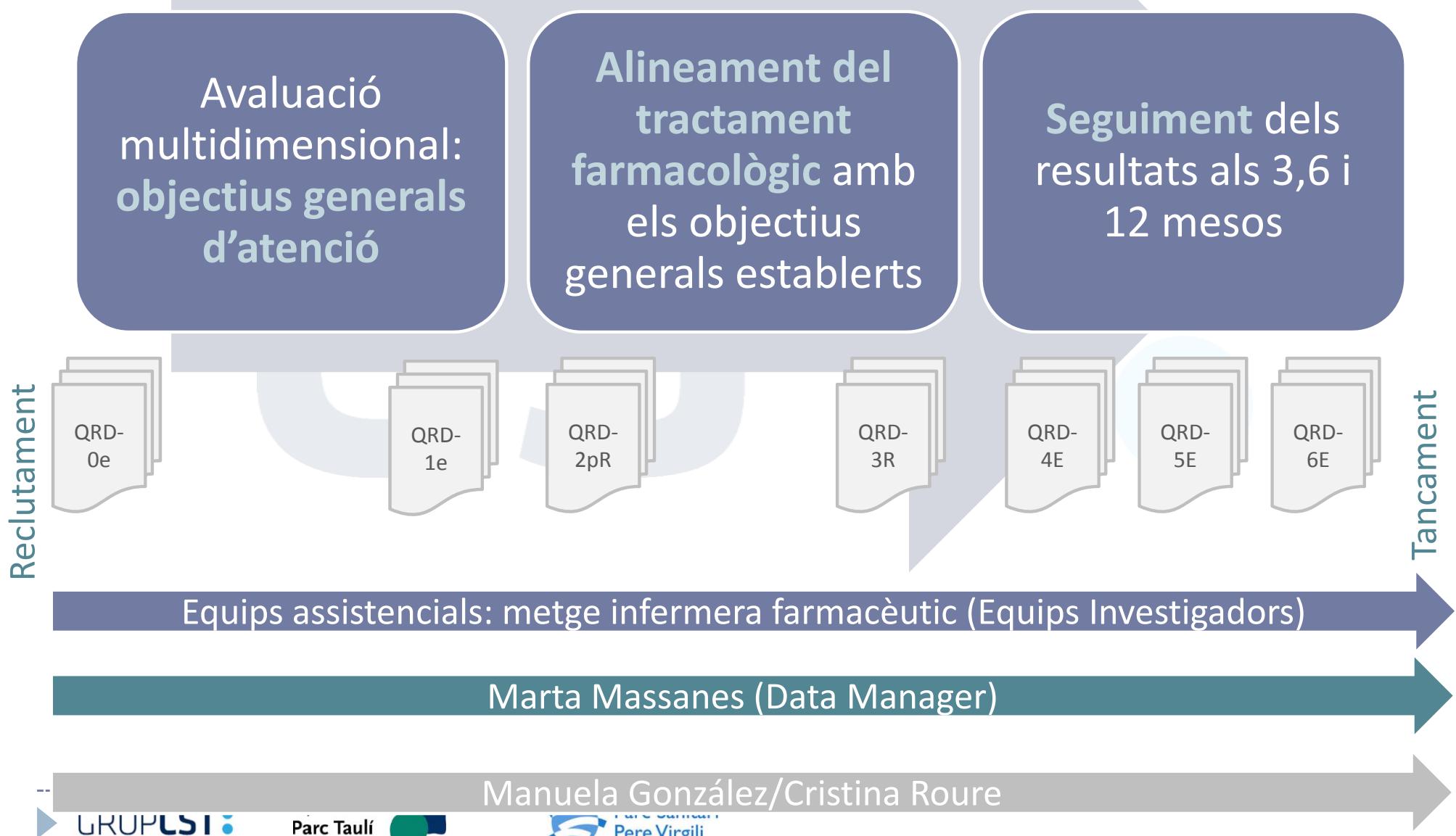
The burden of treatment for many people with complex, chronic, comorbidities reduces their capacity to collaborate in their care. **Carl May, Victor Montori, and Frances Mair** argue that to be effective, care must be less disruptive

BMJ. 2009;339: b2803

- Establir la “càrrega de tractament”
- Reconèixer la comorbiditat a l’aplicar l’evidència
- Prioritzar la perspectiva del pacient

Estudi validació GRMPCC i «deprescribing»

RESULTATS

Características de los pacientes evaluados : Capacidades: contexto social y carga de enfermedad (n=104)

Características de los pacientes (*)	n media +/- DS	% IC 95%
Sexo femenino	69	66,3%
Edad	81,5 +/- 9,7	82,6-78,8
Soporte social		
Vive solo	18	17,3%
Vive con un cuidador/familiar	66	63,5%
Vive en una residencia	20	19,2%
Sobrecarga del cuidador Escala de Zarit (n= 58)	32,9 +/- 20,7	27,0-38,8
Sin sobrecarga	39	67,2%
Sobrecarga intensa	6	10,3%
Sobrecarga moderada	13	22,4%
Nivel de estudios del paciente/cuidador (n=103)		
Analfabeto	10	9,7%
Sabe escribir/leer	38	36,9%
Estudios primarios	33	32,0%
Estudios secundarios	13	12,6%
Estudios superiores	9	8,7%
Calidad de vida Euroquol EQD50 (n=68)	54,3 +/- 20,2	49,5-59,2
Nº de comorbilidades	5,3 +/- 2,0	4,9-5,7
Índex de Charlson modificado (n=102)	6,2 +/- 2,56	5,7-6,7
Autonomía per les ABVD Índice de Barthel	68,0 +/- 27,5	65,2-75,6
Barthel ≤30	5	4,8%
Paciente c/Enfermedad avanzada crónica (MACA)	20	19,2%
Complejidad de manejo		
1 criterio de PCC	78	75,0%
≥2 criterios de PCC	26	25,0%

* (n=) casos válidos para cada variable en caso de que no se haya evaluado en los 104 pacientes

► **Mujer 66%**

► **81 años**

► **En casa con cuidador 63%**

► **En residencia 19%**

► **Sobrecarga del cuidador en 33%**

► **Sin estudios 47%**

► **5,3 comorbilidades**

► **6,3 Índice de Charlson**

► **Con Enfermedad avanzada 20%**

Características de los pacientes evaluados

Carga del tratamiento de partida (*n*=104)

Carga del tratamiento farmacológico		Antes de la revisión	
		media	IC 95%
Nº medicamentos por paciente	?	13,35	13,24-13,60
mínimo		8	
máximo		21	
Índex de complexitat del règim terapèutic		26,4 +/- 8,4	25,13-29,6
mínimo		10	
máximo		54	
Medicación potencialmente inapropiada STOPP/START		185	24,5%

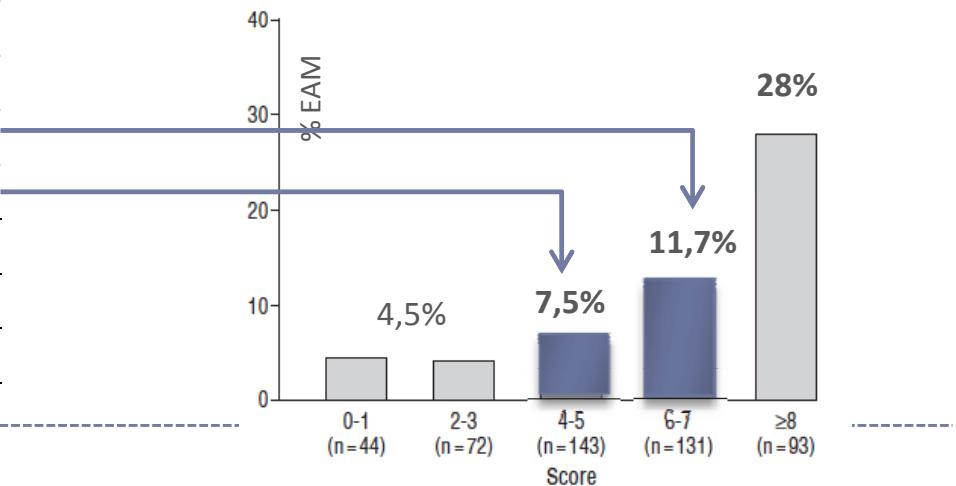
13-14 medicamentos

Régimen terapéutico muy complejo

24% medicación potencialmente inapropiada; 3 por paciente.

► **Riesgo elevado de acontecimientos adversos**

Riesgo de acontecimientos adversos por medicación		
	n	%
Gerontonet ADE risk score	5,09	
2-3	0	0,0%
4-5	74	75,5%
6-7	24	24,5%
>=8	0	0,0%
Riesgo de caídas	96	98,0%
Vivir solo	18	18,4%
Deterioro cognitivo	13	13,8%

Priorización de objetivos y percepciones del paciente/cuidador

Priorización por el paciente de objetivos de salud

	Prioridad 1	Prioridad 2	Prioridad 3	Prioridad 4	
Mantenerse vivo	40,4%	14,3%	18,5%	31,5%	► 1º Vivir más tiempo
Mantenerse independiente	14,6%	36,3%	29,3%	18,0%	► 2º Ser independiente
Eliminar o reducir el dolor	28,1%	29,7%	27,2%	13,5%	► 1º ó 2º reducir dolor
Eliminar o reducir otros síntomas	16,9%	19,8%	25,0%	37,1%	

Actitudes/aptitudes respecto de la medicación (n=104)

	n	%
Adherentes al tratamiento farmacológico	72	68,6%
No adherentes al tratamiento farmacológico	33	31,4%
Falta de adherencia voluntaria (no quiere)	22	66,7%
Falta de adherencia involuntaria (no puede)	11	33,3%
Falta de adherencia selectiva	20	19,6%

Percepción de utilidad de la medicación (n=70)

Expresa alguna percepción (+/-)	62	88,6%
Neutra: no expresa ninguna percepción	8	11,4%

3 de 10 admiten no ser adherentes

- 2 porque no quieren (concordancia)
- 1 porque no pueden

No adherencia selectiva en 2 de 10

Priorización de objetivos por parte del equipo asistencial

Expectativa de vida estimada	%
Entre 6 meses i 2 anys	23,1%
Entre 2 i 5 anys	38,5%
Més de 5 anys	38,5%

Priorización por parte del equipo de los objetivos	Prioridad	Prioridad	Prioridad	Prioridad	Prioridad
	1	2	3	4	5
Prevención de la enfermedad	4,4%	2,2%	16,7%	34,4%	42,2%
Mejorar la función/minimizar impacto	12,2%	33,3%	40,0%	8,9%	5,6%
Evitar o retardar complicaciones	13,3%	24,4%	27,8%	31,1%	3,3%
Control de síntomas	65,6%	20,0%	6,7%	7,8%	0,0%
Proteger al paciente de una nueva agresión	4,4%	20,0%	8,9%	17,8%	48,9%

Desequilibrio entre cargas y capacidades

Capacidad de la persona

- 81 años
- En casa con cuidador 63%, residencia 19%
- Sobrecarga del cuidador en 33%
- Sin estudios 47%
- 5'3 comorbilidades, 6'3 Índice de Charlson, MACA 20%
- Riesgo síndrome confusional 97%
- Trastorno cognitivo 38%
- Depresión 35%
- Riesgo de caídas 89%
- Expectativa de vida <5 años 60%

1. Vivir
2. Mantenerse independiente
3. Reducir dolor

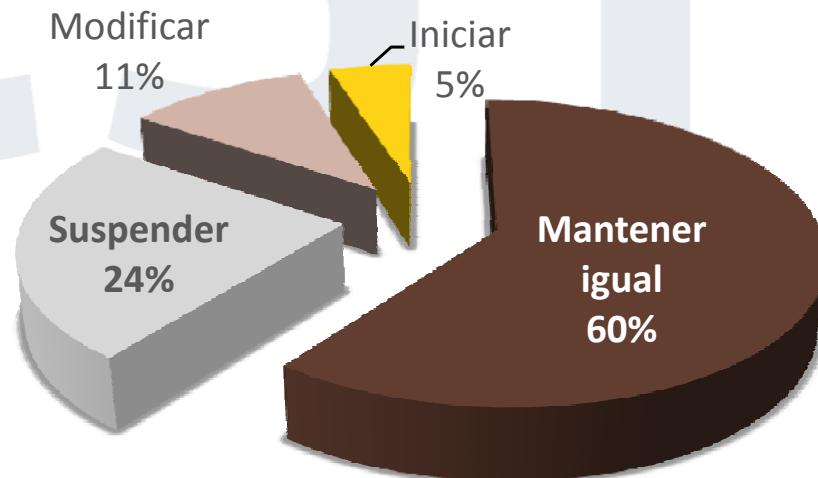
Carga de tratamiento Carga de enfermedad

- 13-14 medicamentos
Régimen terapéutico muy complejo
24% med potencialmente inapropiada
Riesgo elevado de AAM
5,3 comorbilidades, Charlson 6'3
NECPAL+ 20%

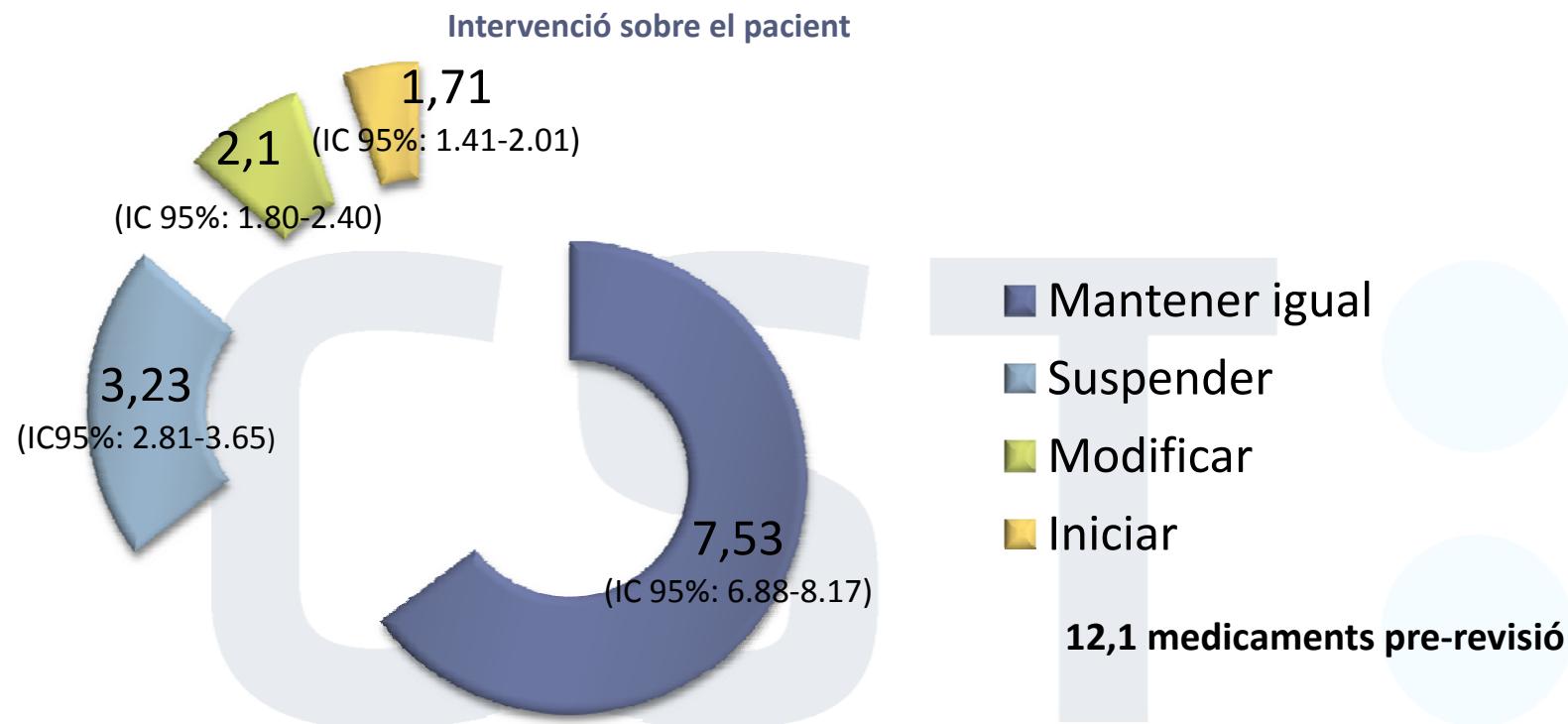
Propuestas del farmacéutico de revisión de la medicación

Medicamentos revisados	n	por paciente	
	889	12,7	
Mínimo		8	
Máximo		21	
Pacientes	70	Propuesta realizada	Propuesta aceptada
Con propuesta de cambio	65		62
Con propuesta de mantener igual	5		5
Propuestas realizadas	1112		920
			%
			95,7%
			95,4%
			100,0%
			82,7%

Resultados preliminaires

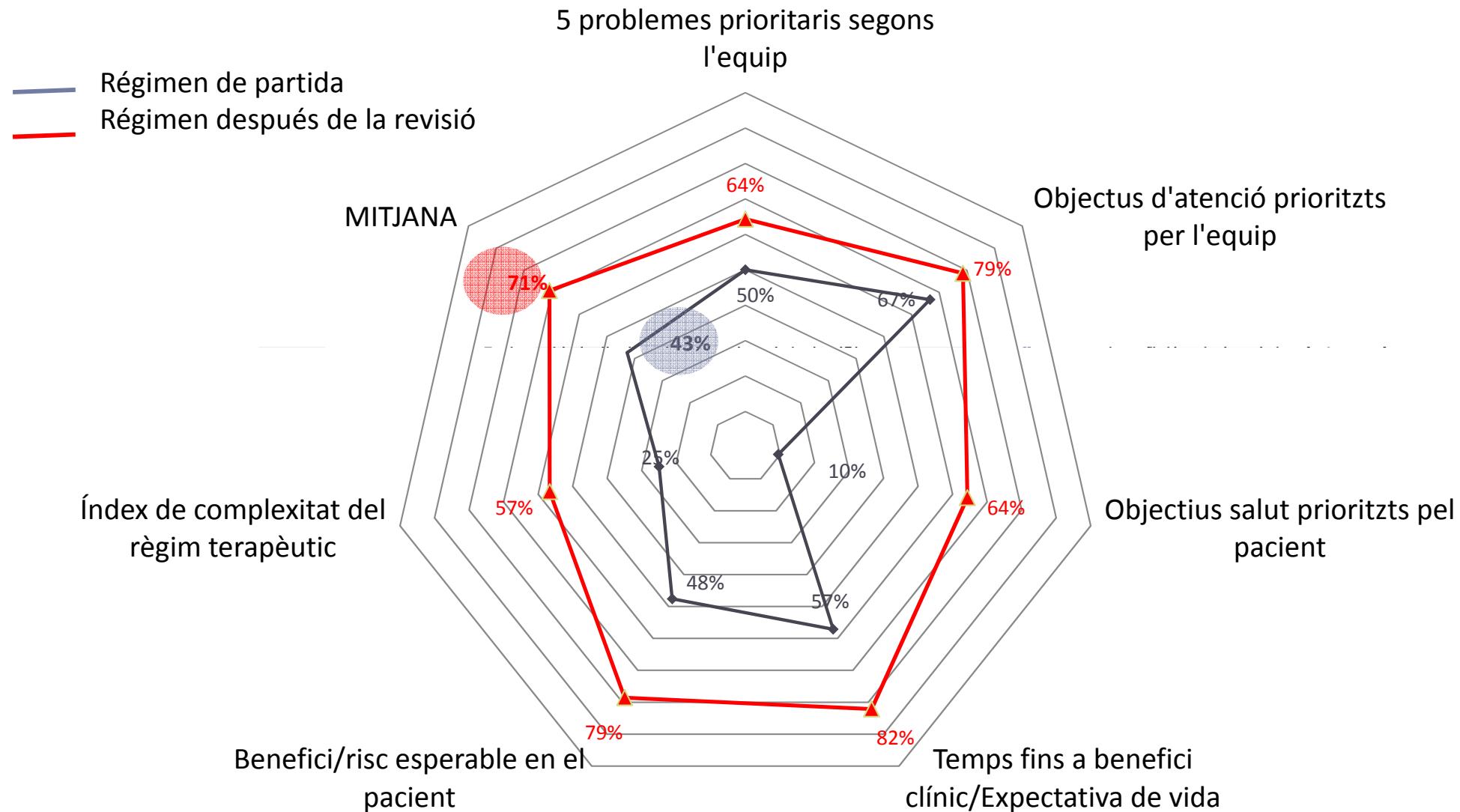
Cambios de medicación acordados por el equipo

Càrrega tractament farmacològic	N pre-Rev	IC 95%	N post-Rev	IC 95%	Diferència Relativa (%)
Medicaments/patient	12.1	11.5-12.7	9.6	8.9-10.3	- 21 %
Index complexitat terapèutica	25.4	24.3-26.5	20.9	19.8-21.9	- 18 %
Medicaments potencialment inapropiats	247	-	177	-	- 28 %

Efectividad del modelo

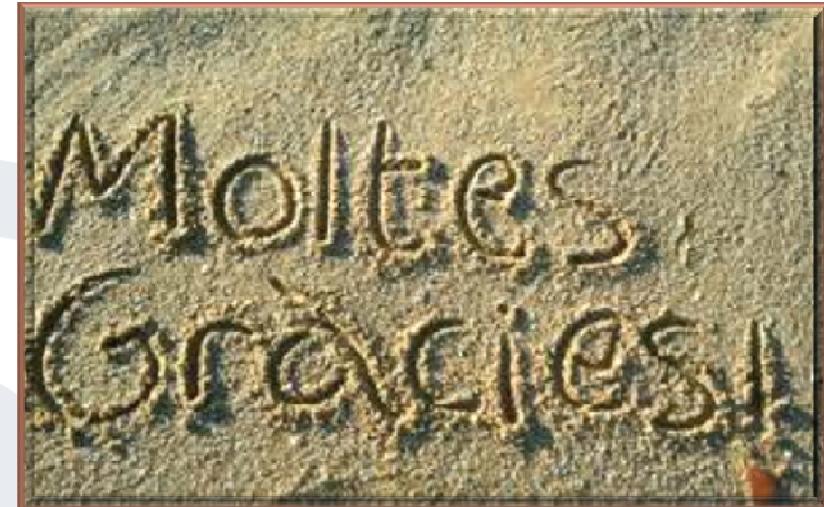
Evaluación del grado de alineamiento terapéutico con los objetivos

Conclusions

Agraïments

Jordi Acezat, Blanca

Mañé; Montse

Ureña, Rosa M^a

Ramírez, Manuela

González Marta

Massanés

Gemma Martínez;

Monica Gómez-Valent;

Mariona Roca; Carme

Solera; Leo Cuadra, Enric

Garcia, Vicky Pardo;

Rosa Ramírez; Àngels

López; Consol Gutierrez;

Gemma Camañes;;

Gemma Canals; Xavier

Martí; Dani Rodríguez;

Marco Zelada; Ernesto

Guevara; Jordi Acezat;

Esther Gimenez ; Javier

Almendral; Jordi Brunet;

Silvia Gamarra; Asun

Aznar; Ana Garcia Glòria

canal; Alicia Calle; Pablo

Villace; Isabel Torrent;

Susanna Herranz; M^a

Antonia Villarino; Susana

Rodriguez; Susanna

Rivert, Silvia Gubern;

Pilar Ferre; Montse

Ureña, Mireia Llonch;

Mª Queralt Gorges;

Marco Inclán;

***“Do as much as possible for the patient,
and as little as possible to the patient”***

Minimally disruptive Medicine

"Effective care that fits" patient's context & life

*Individuales
Desconocidos por los profesionales*

THE REAL WORLD

Otras
Riesgo
Expectativas

*"Health literacy"
otras cargas
Soporte social
Resiliencia*

Valores y

360°

Qué necesita
Qué quiere
Qué puede

Necesita:

GOALS

- 1 Realistas
- 2 Individualizados
- 3 Relevantes
- 4 Compartidos
- 5 Dinámicos

*Objetivos disruptivos
Ancianos poco representados
"Outcomes" poco relevantes*

Valoració mèdica

- ▶ Edat
- ▶ Hàbits tòxics
- ▶ Al·lèrgies medicamentoses/reaccions adverses prèvies.
- ▶ MALALTIES CRÒNIQUES/PROBLEMES ACTIUS
  - Patologia, estadiatge, símptomes relacionats (NHYA, BODE, grau IRC, Child Pugh, GDS-FAST...)
  - Agrupació de malalties per sistemes.
- ▶ ANTECEDENTS PATOLÒGICS: valorar efecte residual.
- ▶ IDENTIFICAR PROBLEMES INTERCURRENTS/NOUS PROBLEMES
- ▶ Nº d'ingressos el darrer any.

Medicació habitual

- ▶ PORTAR-LA EN UNA BOSSA (TOT!!)
- ▶ QUE ENS EXPLIQUI COM HO PREN (valorar horaris, adherència...). Possible utilitat l'ús de gràfics.

		ESMORZAR			DINAR			SOPAR		
▶ ORDENAR PER MALALTIA/PROBLEMA.										
▶ PERCEPCIÓ DE L'ÚS DE CADA MEDICAMENT										
▶ PREFERÈNCIES DEL PACIENT	Abans	: MANTENIR-LO VIU,	després	SÍMPTOMES,	Abans	FUNCIONALITAT	Després	NOMBRE D'	Abans	EN MEDICACIÓ
BISOPROLOL 5mg	1								1	
NITROPLAST 10MG	1									RETIRAR
ADIRO 100 mg							1			
SINTROM							sp			

Valoració de la comorbiditat

► INDEX DE COMORBILITAT DE CHARLSON

► **1 punt**

- Infart de miocardi
- Insuficiència cardíaca congestiva
- Malaltia vascular perifèrica
- Malaltia cerebrovascular
- Demència
- Malaltia respiratòria crònica
- Malaltia del teixit connectiu
- Ulcus pèptic
- Hepatopatia lleu
- Diabetis mellitus sense evidència d'afectació d'organs diana.

► **2 punts**

- Hemiplègia
- Insuficiència renal crònica moderada/severa
- Diabetis amb afectació d'òrgans diana
- Tumor sense metàstasi

► **3 punts**

- Malaltia hepàtica moderada o severa
- **6 punts**
- Tumor sòlid amb metàstasi
- SIDA (no únicament HIV positiu)

CHARLSON

MODIFICAT: +1 PUNT

PER DÈCADA > 50
ANYS.

50-59: **+1**

60-69: **+2**

70-79: **+3**

80-89: **+4**

90-99: **+5**

Puntuació Mortalitat/any

0 12%

1-2 26%

3-4 52%

>5 85%

Situació basal i Sociofamiliar

- ▶ FUNCIONAL: grau de dispnea (I-IV), índex de Barthel, Law.
- ▶ MARXA: estabilitat, dispositius de suport, caigudes. Dowton.
- ▶ COGNITIU: Antecedent de delirium als ingressos. Test de Pfeiffer, MEC-LOBO.
- ▶ SENSORIAL: dèficits visuals, auditius.
- ▶ ÀNIM/SON. Yessavage.
- ▶ ALIMENTACIÓ: tipus de dieta, ingestà hídrica, disfàgia, dentadura.
- ▶ ELIMINACIÓ: continència esfinteriana, prostatisme, restrenyiment.
- ▶ SOCIAL: Estat civil, nombre de fills i relació. Identificació del cuidador principal (amb qui viu??), tipus de vivenda i barreres arquitectòniques, ajudes externes.
- ▶ IDENTIFICACIÓ DE L'EQUIP REFERENT I FORMA DE CONTACTE.
- ▶ GRAU D'ESCOLARITZACIÓ: manté capacitat de llegir, escriure?

Valoració global

- ▶ TOTS ELS PROBLEMES ACTIUS I PRIORITZACIÓ SEGONS IMPORTÀNCIA CLÍNICA.
- ▶ POSSIBLES LIMITACIONS DEL PACIENT.
- ▶ PRIORITATS DEL PACIENT/CUIDADOR
- ▶ ESTIMACIÓ PRONÒSTICA/EXPECTATIVA DE VIDA:
  1. < 6 MESOS
  2. < 2 ANYS
  3. 2-5 ANYS
  4. > 5 ANYS

ARTÍCULO ESPECIAL

Prescripción inapropiada de medicamentos en los pacientes mayores: los criterios STOPP/START

Eva Delgado Silveira^a, María Muñoz García^a, Beatriz Montero Errasquin^b, Carmen Sánchez Castellano^b, Paul F. Gallagher^c y Alfonso J. Cruz-Jentoft^{b,*}

^a Servicio de Farmacia, Hospital Universitario Ramón y Cajal, Madrid, España

^b Servicio de Geriatría, Hospital Universitario Ramón y Cajal, Madrid, España

^c Department of Geriatric Medicine, Cork University Hospital, Wilton Cork, Irlanda

---

INFORMACIÓN DEL ARTÍCULO

Historia del artículo:

Recibido el 23 de marzo de 2009

Aceptado el 25 de marzo de 2009

On-line el 21 de junio de 2009

Palabras clave:

Prescripción de fármacos

Uso de fármacos

Reacciones adversas a medicamentos

Personas mayores

R E S U M E N

Las personas mayores son un grupo heterogéneo de pacientes, en el que a menudo coexisten múltiples enfermedades para las que se prescribe un elevado número de medicamentos, con el riesgo consiguiente de reacciones adversas a medicamentos (RAM) e interacciones farmacológicas. Este riesgo aumenta con la edad, como consecuencia de los cambios fisiológicos del envejecimiento, los cambios en el comportamiento farmacocinético y farmacodinámico de los medicamentos, y la influencia de las enfermedades, los problemas funcionales y los aspectos sociales.

La prescripción inapropiada de fármacos es un problema frecuente en los mayores, que contribuye al aumento del riesgo de RAM. Se han desarrollado varias herramientas para detectar la prescripción potencialmente inadecuada, siendo los criterios de Beers la más utilizada en nuestro entorno. No obstante, el valor de estos criterios es limitado, especialmente por haberse desarrollado en un sistema sanitario diferente.

Se presenta aquí la versión en español de una nueva herramienta para mejorar la prescripción de medicamentos en pacientes mayores: los criterios STOPP (Screening Tool of Older Person's Prescriptions)/START (Screening Tool to Alert doctors to Right i.e. appropriate, indicated Treatment). Se describe su creación, su desarrollo, su fiabilidad y los progresos realizados en su aplicación práctica. Han demostrado una mayor sensibilidad que los criterios de Beers y aportan el valor añadido de detectar no sólo la prescripción inadecuada por determinados fármacos, sino también por falta de prescripción de medicamentos indicados. Los criterios STOPP/START pueden convertirse en una buena herramienta para mejorar la prescripción en los pacientes mayores.

© 2009 SEGG. Publicado por Elsevier España, S.L. Todos los derechos reservados.

QRD-1E. AVALUACIÓ MULTIDIMENSIONAL

Nom estudi: "VALIDACIÓ CLINICA D'UNA METODOLOGIA ESTANDARDITZADA PER LA REVISIÓ DE LA MEDICACIÓ I "DEPRESCRIBING" EN PACIENTS CRÒNICS COMPLEXES POLIMEDICATS"

CODI PACIENT:
1-01 Int

5.4. Priorització dels objectius universals de salut pel patient/cuidador (què vol el pacient? Les puntuacions dels objectius han de ser diferents) (annex 9)

Objectiu	Prioritat de 1-4	Puntuació de 0 a 100
Mantenir-se viu	1	99
Mantenir la seva independència	4	50
Eliminar o reduir el dolor	2	70
Eliminar o reduir d'altres símptomes*	3	60

*Especificar: .....

5.5. Estimació de la magnitud del risc d'efectes adversos a la medicació—ADE Risk Score.

- Polimedicació
  - ≥ 5 medicaments: 2 punts
  - ≥ 8 medicaments: 4 punts
- Factors intrínsecos de risc de EAM
  - ≥ 4 comorbiditats: 1 punt
  - Insuficiència hepàtica: 1 punt
  - Insuficiència renal: 1 punt
  - EAM previ: 2 punts

6. Dades bàsiques de REVISIÓ TIPUS II de la medicació (valoració de l'adherència. Annex 10).

6.1. MÉTODE de revisió:

- amb el malalt
- amb el cuidador
- amb revisió física dels medicaments

QRD-1E. AVALUACIÓ MULTIDIMENSIONAL

Nom estudi: "VALIDACIÓ CLINICA D'UNA METODOLOGIA ESTANDARDITZADA PER LA REVISIÓ DE LA MEDICACIÓ I "DEPRESCRIBING" EN PACIENTS CRÒNICS COMPLEXES POLIMEDICATS"

CODI PACIENT:
1-01 Int

5.2. AVALUACIÓ de l'adherència

Test de Morinsky-Green

- a) S'oblida alguna vegada de prendre els medicaments per tractar la seva malaltia (especificar)? SI No
  - b) Pren els medicaments a les hores que li han indicat? SI No
  - c) Quan es troba bé, deixa de prendre alguna vegada la medicació? SI No
  - d) Si alguna vegada la medicació li senta malament, deixa de prendre-la? SI No
Si alguna de les respostes són (SI, NO, SI, SI, el pacient es considera inadherent).
- Pacient inadherent

Es detecta manca d'adherència específica a algun medicament en particular?

- SI No

Si és així, a quin/s medicament/s:

.....

Motiu manca adherència:

- Voluntària (no vol)
- Involuntària (no pot)

6.3. PERCEPCIÓ DE LA UTILITAT dels medicaments per al pacient/cuidador:

Hi ha algun/s medicament/s que el pacient/cuidador percebi com a molt important o al contrari? En cas afirmatiu especificar:

Tractament animic i del dolor, Control de la HTA i DM-2

.....

QRD-2pR. REVISIÓ MEDICACIÓ I PROPOSTA ALINEAMENT OBJECTIU.

Nom estudi: "VALIDACIÓ CLINICA D'UNA METODOLOGIA ESTANDARDITZADA PER LA REVISIÓ DE LA MEDICACIÓ I "DEPRESCRIBING" EN PACIENTS CRÒNICS COMPLEXES POLIMEDICATS"

CODI PACIENT: 1-01 Int

PROPOSTA REVISIÓ TIPUS III

A. PRIMERA PART QUADERN QRD-2pR.

1.1. Cap modificació després de la revisió.

1.2. Modificació de medicació. Proposta de medicament/s modificat/s per ordre de retirada/modificació.

1. Medicament i posologia habitual: Gabapentina 300mg càps 1-0-1

a. Retirar   Retirar progressivament   Modificar

b. Motiu (1-9): Ja no necessita el tractament

c. Pla a seguir per la retirada/modificació: reduir 100mg/dia cada 2 dies fins stop

d. Ordre de prioritat d'implantació del canvi: 1

e. Referència: Bipolar disorders 2005;7:302-304 Gabapentin withdrawal syndrome in the ...

2. Medicament i posologia habitual: simvastatina 20mg comp

a. Retirar   Retirar progressivament   Modificar

b. Motiu (1-9): Ja no necessita el tractament

c. Pla a seguir per la retirada/modificació: aturar de cop

d. Ordre de prioritat d'implantació del canvi: 2

e. Referència: GRMPCC

QRD-2pR. REVISIÓ MEDICACIÓ I PROPOSTA ALINEAMENT OBJECTIU.

Nom estudi: "VALIDACIÓ CLINICA D'UNA METODOLOGIA ESTANDARDITZADA PER LA REVISIÓ DE LA MEDICACIÓ I "DEPRESCRIBING" EN PACIENTS CRÒNICS COMPLEXES POLIMEDICATS"

CODI PACIENT: 1-01 Int

4. Medicament i posologia habitual: Amlodipi 5mg 1-0-0

a. Retirar   Retirar progressivament   Modificar

b. Motiu (1-9): Reacció adversa produïda o potencial

c. Pla a seguir per la retirada/modificació: Edema, estrenyi.2,5mg/24h durant 1-2 set i stop

d. Ordre de prioritat d'implantació del canvi: 4

e. Referència: GRMPCC

5. Medicament i posologia habitual: Pantoprazol 40mg 1-0-0

a. Retirar   Retirar progressivament   Modificar

b. Motiu (1-9): Alternativa més eficient

c. Pla a seguir per la retirada/modificació: canviar el panto 40 per omeprazol 20mg

d. Ordre de prioritat d'implantació del canvi: 5

e. Referència: Catsalut

6. Medicament i posologia habitual: Alprazolam 0.25 1-0-1

a. Retirar   Retirar progressivament   Modificar

b. Motiu (1-9): Reacció adversa produïda o potencial

c. Pla a seguir per la retirada/modificació: valorar alternatives com lorazepam o lormeta.

QRD-4RI. REVISIÓ MEDICACIÓ III IMPLANTADA.

Nom estudi: "VALIDACIÓ CLINICA D'UNA METODOLOGIA ESTANDARDITZADA PER LA REVISIÓ DE
LA MEDICACIÓ I "DEPRESCRIBING" EN PACIENTS CRÒNICS COMPLEXES POLIMEDICATS"

CODI PACIENT: 1-01 Int

IMPLANTACIÓ DE LA REVISIÓ TIPUS III CONSENSUADA

Data de revisió del grau d'implantació:

06/02/2014

1.1. Implantació total de tots els canvis proposats

1.2. No ha estat possible la implantació total dels canvis proposats. Especificar en la
graella següent el grau d'implantació de cada canvi:

Medicament	Posologia (Dosi, freqüència)	Proposta consensuada	Implantació
1. Gabapentina 300 mg	300 mg/24h	suspensió	Parcialment implantada
2. simvastatina 20 mg		suspensió	NO implantada
3. furosemida 40 mg	1 comprimit cada 12 h	1 comprimit cada 24 h	Totalment implantada
4. amlodipino 5 mg	1-0-0	suspensió	Totalment implantada
5. pantoprazol 40 mg	1-0-0	modificar per omeprazol	Totalment implantada
6. alprazolam 0.25	1-0-1	valoració alternativa	Totalment implantada

Intervenció sobre el pacient

OBJECTIUS GENERALS D'ATENCIÓ EN EL PACIENT establerts per l'equip		PRIORITATS I PREFERÈNCIES VALORS, ACTITUDS I APTITUDES DEL PACIENT RESPECTE A LA MEDICACIÓ		ESTIMACIÓ DE LA MAGNITUD DEL RISC D'EAM GENERAL EN EL PACIENT	
Prevenció de la malaltia		<i>Ordre de prioritats de Salut (què vol?)</i>	<i>Punts 1-100</i>	<i>Ordre l'1 al 4</i>	ADE Risc Score (suma dels punts)
Prevenció de les complicacions a curt		Màxima supervivència		Polimedicació	≥ 5 medicaments (+2 punts)
Prevenció de les complicacions a llarg		Maxima independència			≥ 8 medicaments (+4 punts)
Control de la malaltia		Reduir o eliminar el dolor		Factors intrínsecos d'EAM	
Control dels símptomes		Reduir o eliminar altres símptomes			≥ 4 comorbiditats (+1 punt)
PROBLEMES PRIORITARIS DEL PACIENT		Estimació de l'adherència voluntària (vol?)		insuficiència hepàtica (+1 punt)	
1.		Estimació de l'adherència involuntària (pot?)		insuficiència renal (+1 punt)	
2.		Complexitat del règim terapèutic		EAM previ (+2 punts)	
3.				Altres riscos	SI/NO
4.				Risc de caigudes	
5.				Viu sol	
EXPECTATIVA DE VIDA (aproximada)				Deteriorament cognitiu	
Inferior a 6 mesos				Trastorns psicològics / addiccions	
Probablement inferior a 2 anys					
Entre 2 i 5 anys					
Superior a 5 anys					

Resultats en la prescripció

Carga de tratamiento farmacológico (62 pacientes con cambios)	Antes de la revisión		Después de la revisión		Dif media	Reducción relativa %
	media	IC 95%	media	IC 95%		
1. Nº medicamentos/por paciente	13,9	13,15-14,50	11,4	10,2-11,42	-2,8	-20%
2. Medicamentos potencialmente inapropiados						
Numero de medicamentos	220		133		-87	-40%
STOPP (sobretratamiento)	205		130		-75	-37%
START (infratratamiento)	15		3		-12	-80%
% sobre total de medicamentos	25,46%		18,58%		-6,9%	-27%
3. Índice de complejidad del régimen terapéutico	26,00	23,2-28,8	20,90	18,2-23,5	-5,10	-20%

